

Simpozionul științifico-practic „Lecturi AGEPI”

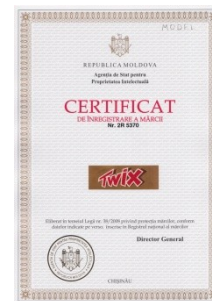
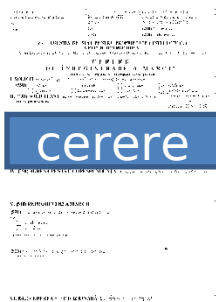
Valorificarea defectuoasă a soiurilor de plante – studiu de caz (levănțica)

Valeriu Ciorbă

Chișinău 2022

Proprietatea intelectuală

Istoric

Din anul 2017, cultivăm 2 soiuri noi de levănțică, titular ale cărora este Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor:

- **Vis Magic 10**, Brevet pentru soi de plantă MD 74
2010.07.31
- **Alba 7**, Brevet pentru soi de plantă MD 75
2010.07.31

Pentru ambele soiuri a fost depusă cererea de solicitare soi de plantă în data de 2005.01.25

Acordul de multiplicare a fost transmis prin ***Contractul de implementare a producției tehnico-științifice pentru culturi de lavandă nr. C-9/17/2017 din 24 martie 2017***

- Reacția verbală la tentativa de a negocia unele prevederi ale contractului respectiv a fost de genul: *acceptați ceia ce s-a propus sau nu vă dăm nimic*
- De redactarea contractului, coordonarea semnării, transmiterea bunurilor, s-a ocupat nemijlocit cercetătorul științific care coordona domeniul respectiv

După expirarea termenului contractului (doi ani), în baza articolului 8(3) al Legii despre semințe am solicitat încheierea unui acord de multiplicare

- Prin răspunsul oferit de TITULAR (nr. 256 din 2 septembrie 2019) nu a fost satisfăcută cererea sus menționată. În răspuns se mai menționează faptul că: *... un contract de colaborare tehnico-științifică ... poate fi încheiat pentru o perioadă de pînă la 31 decembrie 2019.*
- Prin alt răspuns oferit (nr. 266 din 19 septembrie 2019) nu a fost satisfăcută cererea de a încheia acord multiplicare.

ATENȚIE – la data respectivă, eram unica companie care deținea certificat de înregistrare pentru producerea și/sau comercializarea semințelor pentru soiurile respective de levănțică.

- O a treia solicitare a fost depusă (nr. intrare 133 din 23.09.2019) pentru încheierea unui acord de multiplicare pentru soiurile de levănțică VIS MAGIC-10 și ALBA-7.
- A fost solicitată intervenția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Regionale din Moldova în deblocarea situației create.
 - MADRM a organizat o ședință de lucru cu participare largă.

Subiecte discutate la ședință organizată de către MADRM:

- Obligativitatea / oportunitatea semnării acordurilor de multiplicare de către titular de brevet soi plantă,
- Tipurile de acorduri de multiplicare,
- Redevența – calcule, abordări,...

Mituri declarate de către titular (în persoana directorului IGFPP):

- IGFPP poate semna doar Contracte de implementare a producției tehnico-științifice,
- Redevența de 15% din veniturile obținute în urma valorificării producției „este prevăzută” în lege,
- Redevența urmează a fi achitată pe toată durata de exploatare a plantației de lavandă, adică și din veniturile ulterioare obținute din vânzarea uleiului esențial obținut

Rezultate ședință organizată de către MADRM:

- IGFP a acceptat semnarea unui Acord Adițional nr. 87/19 la Contractul de implementare a producției tehnico-științifice pentru culturi de lavandă nr. C-9/17/2017 din 24 martie 2017,
- Perioada de valabilitate a acordului adițional 24 octombrie 2019 - 31 decembrie 2019

ATENȚIE – în primăvara anului 2019, compania a plantat butași legnificați în pepineră în vederea obținerii materialului săditor.

Continuarea „colaborării” cu IGFPP

Ulterior au fost purtate negocieri cu IGFPP în vederea semnării unui nou acord de multiplicare, negocieri care nu au avut finalitate

- Modelul nou de contract propus a fost mult mai sofisticat din punct de vedere juridic
- Conținea același clauze dure ca în contractul anterior
- Suplimentar a fost adăugată clauza nedivulgării conținutului contractului
- Nu a fost argumentată clauza Redevenței de 15 %
- Nu a fost stabilită modalitatea clară de calcul și plată a redevenței
- A fost menținută clauza – redevență pentru toate veniturile obținute din valorificarea soiurilor de lavandă

Cine crează soiurile noi de de lavandă ?

- De crearea și dezvoltarea soiurilor noi de levănțică se ocupă două Instituții Publice de cercerare din RM:
 - Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor (4 soiuri noi de lavandă)
 - Grădina Botanică (1 soi nou de lavandă)
- Pentru crearea, dezvoltarea și implementarea soiurilor noi de levănțică au fost alocați și cheltuiți zeci de milioane de lei din bani publici

Cine confirmă calitățile biologice ale soiurilor noi de lavandă ?

- Certificarea tehnică a soiurilor noi de lavandă este efectuată de către . . . **solicitant** (Art. 46.2(c) din Legea privind protecția soiurilor de plante)
- **Conflict direct de interese ?!**
- **Calitatea testării și nivelul de încredere în rezultate ?!**

Poziția Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante referitor la testarea repetată a soiurilor brevetate: ***doar solicitantul / titularul poate solicita testarea repetată a soiului de plantă***

- **Birocrație absolută și nihilism științific ???**

Productivitate lavandă

Soi: Vis Magic 10

Productivitate	Chestionar Tehnic depus la AGEPI pentru înregistrare soi plantă, punct 7.3. Alte informații	LAVANDA, monografie, Maria Gonceariuc, Chișinău 2018	DEVIERI Științifice	Date reale, plantații anul 2 și 3	DEVIERI Reale
Producția de materie primă – inflorescențe (umiditatea 70%)	5,34 t/ha	7,4 t/ha	+ 38 %	An 2020 2,64 t/ha An 2019 2,72 t/ha	- 50 % - 49 %
Conținutul de ulei esențial (s.u.)	4,231 %	4,224 %	-		
Producția de ulei esențial	90,2 kg/ha	132,8 kg/ ha	+ 47 %	An 2020 34,5 kg/ha An 2019 44 kg/ha	- 62 % - 51 %

Componența chimică a uleiului esențial lavandă

Soi: Vis Magic 10

Sursă	Componentă	%	ISO 3515 : 2004
LAVANDA, monografie, Maria Goncariuc, Chișinău 2018	Linalool	40,98	20 - 43
	Linalyl acetate	33,92	25 - 47
Roda 2019	Linalool	51,25	20 - 43
	Linalyl acetate	19,11	25 - 47
Roda 2020	Linalool	55,77	20 - 43
	Linalyl acetate	17,63	25 - 47
Roda 2021	Linalool	59,18	20 - 43
	Linalyl acetate	14,97	25 - 47

Productivitate lavandă

Soi: Alba 7

Productivitate	Chestionar Tehnic depus la AGEPI pentru înregistrare soi plantă, punct 7.3. Alte informații	LAVANDA, monografie, Maria Goncariuc, Chișinău 2018	DEVIERI Științifice	Date reale, plantații anul 2 și 3	DEVIERI Reale
Producția de materie primă – inflorescențe (umiditatea 70%)	5,23 t/ha	10,2-12,4 t/ha	+ 95 – 137 %	An 2020 4,72 t/ha An 2019 4,12 t/ha	- 10 % - 22 %
Conținutul de ulei esențial (s.u.)	5,229 %	5,376 %	+ 3 %		
Producția de ulei esențial	102,9 kg/ha	210-250 kg/ ha	+ 104 – 142 %	An 2020 72,5 kg/ha An 2019 89,4 kg/ha	- 29 % - 12 %

Componența chimică a uleiului esențial lavandă

Soi: Alba 7

Sursă	Componentă	%	ISO 3515 : 2004
Roda 2019	Linalool	45.99	20 - 43
	Linalyl acetate	14.69	25 - 47
Roda 2020	Linalool	51.89	20 - 43
	Linalyl acetate	14.40	25 - 47
Roda 2021	Linalool	51.95	20 - 43
	Linalyl acetate	13.39	25 - 47

Transmiterea drepturilor de multiplicare a soiurilor noi de lavandă deținute de către IFGPP

În data de 14.02.2022, în adresa Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor a fost expediată o solicitare de informație referitor la acordurile de multiplicare pentru soiurile de lavandă protejate prin brevet: Moldoveanca 4, Vis Magic 10, Alba 7, Aroma Unica.

- Prin răspunsul oferit (nr. 63 din 11.03.2022) informația solicitată NU a fost oferită, temei de refuz fiind invocate prevederile art. 7(2), lit. b) și e) din Legea nr. 982 – ***informație cu accesibilitate limitată.***

În data de 16.03.2022, în adresa IGFPP a fost expediată o solicitare REPETATĂ de informație.

Copii ale solicitării respective au fost expediate către: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al RM, Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală, Comisia parlamentară "Comisia agricultură și industrie alimentară"

În primul răspuns oferit, AGEPI a refuzat examinarea cererii electronice pe motiv că nu a fost aplicată semnătura electronică. La solicitarea repetată am primit un răspuns ce conținea o compilație de prevederi din legislație, care la final conținea sintagma „ *...oferirea informației solicitate în cerere depășesc limitele de competență al AGEPI*”

În urma intervenției reprezentanților comisiei parlamentare de profil am am recepționat informația solicitată.

ATENȚIE - Exemplu de poziție birocratică reactivă a AGEPI și proactivă și de implicare a Comisiei Parlamentare.

Implementarea rezultatelor științifice IGFP la specia *Lavandula angustifolia* Mill.
în perioada 2013-2021

Lista tuturor acordurilor de multiplicare semnate de către IGFP pe perioada anilor 2013-2021 pentru toate cele patru soiuri noi de levănțică.

- Doar contracte de implementare, care conțin vânzare de material săditor
- NICI un acord de MULTIPLICARE, care să presupună doar valorificarea proprietății intelectuale
- 2 dintre contracte sunt semnate cu noi,
- Alte citeva contracte sunt semnate în cadrul proiectelor de implementare cu finanțare de la stat sau externă,
- **VALORIFICARE ECONOMICA ???**

N/o	Tip acord multiplicare	Perioada valabilitate	Soi de levănțică	Material / Categoria biologică *	Cantitatea livrată de material semincer (g) / săditor (buc)
1	2	3	4	5	6
1	Contract de implementare și acordare a drepturilor de reproducere a soiurilor de lavandă nr. 36 din 21.03.2019	21.03.2019 - 21.03.2025	Alba-7 Aroma Unica Moldoveanca-4 Vis Magic 10	-	-
2	Contract de implementare nr. C-88/19 din 24.10.2019 (drept folosire a soiurilor) Contract adițional la proiectul de transfer tehnologic 19.80015.5007.233T	24.10.2019 - 31.12.2019	Vis Magic 10 Alba 7 Aroma Unica	butași anuali lignificați, prebază	35000 56000 9000
3	Contract de implementare nr. C-35/19 din 20.03.2019 (drept folosire a soiului)	21.03.2019 - 21.03.2020	Aroma Unica	lăstari anuali lignificați, prebază	20000
4	Contract de implementare nr. C-34/19 din 20.03.2019 (drept folosire a soiurilor)	20.03.2019 - 20.03.2020	Alba-7 Vis-Magic 10	lăstari anuali lignificați, prebază	15000 15000
5	Contract de implementare nr. C-11/17 din 23.03.2017 (acord de producere, comercializare; drept folosire a soiului)	27.03.2017 - 27.03.2019	Moldoveanca-4	butași vegetativi lignificați	78600
6	Contract de implementare nr. C-9/17 din 24.03.2017 (acord de producere, comercializare; drept folosire a soiurilor)	27.03.2017 - 27.03.2019	Alba-7 Vis-Magic 10	butași vegetativi lignificați	32700 57000
7	Contract de implementare nr. C-7/16 din 16.03.2016 (acord de comercializare; drept folosire a soiului)	16.03.2016 - 16.03.2017	Moldoveanca-4	butași vegetativi lignificați	58000
8	Contract de implementare nr. C-7 din 07.11.2014 (fondarea plantației)	07.11.2014 - 01.02.2015	Moldoveanca-4	butași, bază, categoria I	50000
9	Contract de implementare nr. C-1 din 28.03.2014 (creșterea puieților generativi)	28.03.2014 - 01.10.2014	Alba-7	material semincer, bază, categoria I	300
10	Contract de implementare nr. C-5 din 21.10.2013 (inițierea plantației)	21.10.2013 - 21.05.2014	Moldoveanca 4 Vis magic 10 Alba 7 Aroma Unica	butași anuali lignificați, bază, categoria I	35800 71300 18900 46500

* specificarea categoriei conform contractului

Ce se întâmplă cu soiurile noi cu potențial economic înalt ?

- Am solicitat de la **Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor** lista companiilor care dețin certificat de înregistrare pentru producerea și/sau comercializarea semințelor pentru **soiurile NOI** de levănțică

Astfel că la finele anului 2020, avem următoarea situație:

- Moldoveanca 4 – 2 companii,
- Vis Magic 10 – 1 companie,
- Alba 7 – 1 companie,
- Lavinie de grădină – 0 companii,
- Aroma Unica – 0 companii.

Am solicitat de la Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură lista suprafețelor cu lavandă înființate și subvenționate de către stat

În anul 2021 au fost înființate și subvenționate doar 64,48 hectare de lavandă, pentru care au fost solicitate subvenții în valoare totală de 816 595 lei:

- Chisinevscaia 90 – 42,41 ha (65.77%)
- Moldoveanca 4 – 20,06 ha (31.11%)
- Vis Magic 10 – 0,75 ha
- Alba 7 – 0,75 ha
- Aroma Unica – 0,51 ha

Pe durata anilor 2010-2020, au fost înființate și subvenționate doar 166,92 ha de lavandă soi Chisinevscaia 90 (K-90), în sumă totală de 1 359 641 lei, iar de soiul Moldoveanca 4 – 8,28 ha subvenționate cu 67 800 lei în anul 2020.

ÎNCOTRO MERGEM ?

Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor este titular a:

- 96 Brevete pentru soi de plantă, sau peste 17% din totalul brevetelor pentru soi plantă din din RM

- Este printre titularii cu cele mai multe brevete pentru soi de plantă
- IGFPP a manifestat o capacitate defectuoasă de valorificare economică a brevetelor pentru soi de plantă (levănțica)
- **Avem aceiași situație la nivel de țară, unde sunt în total 554 brevete pentru soi de plantă eliberate ???**
- **Cum și când spargem miturile și cutumele legate de proprietatea intelectuală**

RECOMANDĂRI

- Elaborarea și publicarea modelelor de contracte de transmitere a drepturilor / acorduri de multiplicare în cazul brevetelor de invenții / pentru soi de plantă
- Educarea și instruirea publică a titularilor privind valorificarea brevetelor – liste publice cu persoane / instituții instruite, nivel de calificare deținut
- Ghiduri de bune și rele practici de valorificare a brevetelor de soi plantă. Explicarea și spulberarea miturilor / cutumelor
- Colectare organizată a informațiilor privind valorificarea anuală a soiurilor noi de plante. Publicarea periodică a informației respective
- Efectuarea testărilor tehnice repetate de către companii / instituții independente pentru soiurile de plantă brevetate, care au fost testate de solicitanți
- „Convingerea” titularilor de brevete de invenții / pentru soi de plantă să acorde și să mențină drepturi de multiplicare către cel puțin trei companii

Datele primare prezentate sunt plasate pe pagina web

LAVANDA.md, rubrica BLOG

Vă mulțumesc pentru atenție !

Contacte: **LAVANDA.md** (web, Facebook, Instagram)

